

Is de wetenschap onze beste bondgenoot?

– Radha Burnier

In een van de *Mahatma Brieven* wordt gezegd dat de moderne wetenschap onze beste bondgenoot is. Dit zou zo kunnen zijn vanuit twee invalshoeken: hetzij omdat wetenschappelijke ontdekkingen overeenkomsten beginnen te vertonen met wat in de Esoterische Filosofie onderwezen is, of omdat het cultiveren van het wetenschappelijk temperament, hetgeen betekent een onbevooroordeelde houding, vrij van vooroordelen, de grootste hulp zal blijken te zijn bij het ontdekken van de Aloude Wijsheid. Er bestaat geen twijfel dat het doel van de wetenschap, dat gelegen is in het ontdekken van de Waarheid en niet voort te gaan op basis van geloof en autoriteit, ook het doel is van alle zoekers naar spirituele kennis. Maar weinig mensen bekijken de vraag op deze manier. Zij hebben het gevoel dat iedere willekeurige bewering van de kant van moderne wetenschappers die bepaalde theosofische idealen en leringen lijkt te bevestigen, iets is om blij om te zijn. Maar zoals Dr. Edi Billimoria al zegt in enkele van zijn geschriften, de Aloude Wijsheidsleringen staan op zichzelf en hoeven niet te worden geratificeerd door wetenschappelijke ontdekkingen.

Hebben de ontdekkingen van de moderne wetenschap waarlijk bijgedragen aan de vooruitgang van de mensheid? Er zijn ongetwijfeld meer gemakken en er is meer kennis binnen de hedendaagse wereld, maar er is ook wereldwijd meer lijden en strijd. Tot op zekere hoogte brengen ideeën verandering in het menselijk bewustzijn teweeg, maar als zij op het niveau van het lager denkvermogen blijven is de verandering noch radicaal noch blijvend. Alleen die denkbeelden die als achtergrond een universeel standpunt hebben, hetgeen betekent dat zij voortkomen uit het hoger denkvermogen, zijn echt weldadig.

Sommige 'grenswetenschappers' stellen nu het bestaan van bewustzijn als het substraat van alle bestaan, als een oplossing voor irritante vragen zoals hoe subatomaire deeltjes zelfs op grote afstand met elkaar communiceren.

Bestaat er, buiten wat wij denken dat de feitelijke wereld is, een uitgebreid veld van energie en licht waarin alles in potentie aanwezig is? Het buitengewone effect van de waarnemer op het waargenomene, het ineensstorten van een golf tot een deeltje als hij gezien wordt en anders niet enzovoort, zijn misschien te verklaren door het

stellen van een grenzeloos veld dat ten grondslag ligt aan de bekende wereld. Dit komt wel overeen met bepaalde aloude ideeën. De causale wereld, bijvoorbeeld, is het veld waarin de oorzaken van alle gemanifesteerde levensvormen naar men zegt bestaan, maar de effecten manifesteren zich op een ander minder subtiel niveau.

In een recent boek van een journalist, getiteld *The Field*, worden de speculaties besproken van ‘grenswetenschappers’, die genegeerd worden door de wetenschappelijke gemeenschap in het algemeen. Daarin wordt beweerd dat bovengenoemde zee van energie ‘in feite een medium is dat alles opneemt, dat de middelen biedt om alles met alles te laten communiceren.’ Dit lijkt het concept van *akasha* geldigheid te verlenen. Zonder in detail te treden over de onderwerpen die in dit boek aan de orde komen, merken we op dat de verwachting gewekt wordt van een ‘op handen zijnde wetenschappelijke revolutie die het einde aankondigt van het dualisme in iedere betekenis van het woord... daarmee aantonende dat het hogere collectieve bewustzijn daar buiten wacht’.

Alle religies hebben de noodzaak benadrukt van een ethische basis voor spirituele kennis.

Of deze ideeën uiteindelijk zullen worden goedgekeurd en aanvaard door de wetenschappelijke gemeenschap in het algemeen of niet – de cruciale vraag is wat hun effect is op menselijke wezens vanuit het morele gezichtspunt. Alle religies hebben de noodzaak benadrukt van een ethische basis voor spirituele kennis. Een van de Mahatma’s schreef dat universele broederschap de enige zekere basis is voor universele moraliteit. Hoe we ons gedragen, wat voor soort relatie we hebben, niet alleen met mensen maar met alle rijken van de natuur, hangt af van het feit of wij op enigerlei wijze ervaren en ten diepste overtuigd zijn van de eenheid van bestaan die

weerspiegeld wordt in de praktijk van universele broederschap.

De verbinding tussen enerzijds rechtvaardigheid en anderzijds kennis die weldadig is, is nog niet gelegd door wetenschappers in het algemeen op het gebied van de wetenschap, zelfs niet door briljante wetenschappers. Er wordt gezegd dat het universum overal is samengesteld uit dezelfde elementen. Evenzo beseft men nu dat de DNA-structuur dezelfde is in alle organische vormen. Onderzoek naar het gedrag en de levens van dieren, vooral van primaten en hogere dieren, toont aan dat er niet zo’n groot verschil is tussen hen en mensen als men vroeger dacht. Elke nieuwe ontdekking wordt beschouwd als een bewijs van menselijk vernuft en we feliciteren onszelf ermee. Maar opnieuw dienen we de vraag te stellen: wat zijn de morele implicaties? Kunnen wij doorgaan andere schepselen te mishandelen – ze te vangen, te martelen, hen levenslang in kooien op te sluiten enzovoort – als zij genetisch, emotioneel en zelfs mentaal zo sterk op ons lijken?

Spirituele regeneratie is de schreeuwende behoefte van de mens. Zolang de ‘vooruitgang’ van de wetenschap er niet toe bijdraagt dat het menselijk gedrag verandert maar in tegendeel juist wedijver, geweld en een materialistische houding stimuleert, is ze geen bondgenoot van de Esoterische Filosofie. Pas wanneer de moderne wetenschap haar ontdekkingen begint te verbinden met het leven als geheel, met de ellende of het geluk van levende wezens, zal zij een ware bondgenoot worden. Intussen kunnen wij natuurlijk niet de waarde ontkennen van de objectieve wetenschappelijke houding in de zoektocht naar Waarheid. We blijven hopen dat de technocraten, als gevolg van nieuwe kennis, niet alleen maar denken hoe fantastisch het zou zijn om een onuitputtelijke energiebron aan te boren en veel meer ruimtesondes weg te sturen, of toerisme in de ruimte te ontwikkelen, of hoe men ‘remote viewing’ (zg. helder kijken) kan gebruiken om andere mensen te bespioneren; maar dat zij het van het

grootste belang zullen vinden om een humanistische blik op de morele en sociale dilemma's van de moderne maatschappij te werpen en de steeds breder wordende perspectieven van hun onderzoek zullen gebruiken om een psychologische en morele revolutie dichterbij te brengen. Dan zullen de wetenschap en de Aloude Wijsheid samengaan om een nieuwe wereld te schep-
pen.

Onwetendheid of kennis

Wanneer morele kwesties terzijde geschoven worden door kil denken en zelfzuchtige ideeën, wordt de mensheid niet geholpen om vooruitgang te boeken, in feite wordt haar dan leed berokkend. Betrouwbare rapporten geven bijvoorbeeld aan dat veel kinderen en jongeren over de hele wereld toegang hebben tot pornografie door middel van televisie en internet en dat degenen die deze aanstootgevende programma's produceren geen enkele verantwoordelijkheid aanvaarden, omdat de programma's worden aangeduid met 'alleen voor volwassenen'. Maar aangezien moderne kinderen veel handiger zijn in het bedienen van computers dan hun ouders vinden ze het niet moeilijk hen te slim af te zijn. Als de ouders niet thuis zijn of al naar bed, weten jeugdigen hoe ze met de code moeten omgaan die ervoor bedoeld is de toegang te blokkeren en kunnen ze de verboden programma's bekijken. Een toene-
mend aantal aanvallen door jongeren op medeleerlingen en gevallen van groepsverkrachting en andere vormen van geweld geven aan dat jonge mensen die opgevoed zijn met seks en obsceniteiten geen scrupules meer hebben. Zij zijn niet in staat te beseffen dat het morele aspect van hun handelingen belangrijk is. Wanneer zij tafereelen zien die geweld en seks op het scherm tonen, proberen zij die uit, net zoals een recept dat op de televisie getoond wordt, in de keuken uitgeprobeerd wordt. De denkbeelden die in hun hoofd geladen worden blokkeren normale gevoelens en een gevoel voor waarden.

J. Krishnamurti benadrukte vaak de futiliteit van mentale kennis die een vorm van

onwetendheid is, tenzij deze vergezeld gaat van wat hij noemde 'inzicht' of waarneming die ongeconditioneerd en vrij is. Het besef van de heiligheid van relaties met alle andere levende wezens is de basis voor ware perceptie. Zonder dat is kennis op zijn best triviaal, op zijn slechtst kwalijk. Als we, zoals voorspeld werd, aannemen dat een grotere spirituele Leraar Krishnamurti gebruikte om een boodschap van belang door te geven aan de hele wereld, dan mogen we hieruit opmaken dat de waarschuwing over kennis voortkwam uit een vooruitziende blik op de problemen waarmee een technologisch rijke maar moreel arme menselijke maatschappij zou worden geconfronteerd. Zelfs in de eerste begintijd van de TS weigerden de Mahatma's door te gaan met het geven van occulte kennis, waarbij zij zeiden dat wat ze wilden een *regeneratieve* praktische Broederschap der Mensheid was. Tegen Sinnett werd gezegd:

'U hebt altijd alleen maar gediscussieerd over het laten varen van het denkbeeld van een universele broederschap, vragen gesteld over het nut ervan en geadviseerd om de TS opnieuw te modelleren naar het beginsel van een academie voor de speciale studie van het occultisme. Dit... zal nooit werken.'

Het is gemakkelijk om het bovenstaande te vergeten, omdat het moeilijk in praktijk te brengen is. Wat is het gemakkelijk te geloven dat men juiste kennis bezit, omdat men kennis vereenzelvigd met conceptueel leren uit boeken, vooral van wat genoemd wordt 'oorspronkelijke' theosofie, afkomstig van bepaalde bronnen. In zo'n benadering schuilt het gevaar van het stellen van een hoogste autoriteit, zelfs van het uitroepen van een ultieme profeet. Sektarisme is het resultaat van zulk geloof. Maar het laatste woord over de theosofie kan nooit door iemand uitgesproken worden, zelfs niet door grote leraren.

Theosofie is een voortdurende, levende wijsheidstraditie en ze is het erfgoed van iedereen die werkelijk het Pad betreedt door zijn denkvermogen en zijn hart te zuiveren.

veren en die de noodzakelijke voorwaarden vervult. Zij staat ter beschikking van allen die hard werken om zuiver en onzelf-zuchtig te worden, of die mensen nu precies weten wat er in bepaalde boeken staat of niet. De levende wijsheid kan niet eindigen bij een bepaald iemand en zal geleerd en ontvangen worden door velen van eeuw tot eeuw. De toets of iemand verlicht is, al is het maar gedeeltelijk, ligt erin of die persoon mededogender en nederiger is, en minder agressief; vriendelijker, toleranter, broederlijker en minder dogmatisch.

Theosofie is wat de wijzen uit de Oepanisjaden *para vidya* (hogere kennis) noemen – kennis die een transformatie teweegbrengt in de richting van zuivere liefde en universele broederschap, die voortkomt uit bewustzijn van de heilige

Tegenwoordigheid in het hart van alle bestaan. Deze regenererende waarneming zal ‘nieuwe instellingen voortbrengen van een oprechte, praktische Broederschap der Mensheid waarin wij allen medewerkers worden van de Natuur, waarin wij allen zullen werken voor het welzijn van de mens *met en door middel van* de hogere *planeetgeesten*.’ De voornaamste functie van de TS is het menselijk bewustzijn te helpen om zich te regenereren door universele liefde, waarbij het zichzelf afficheert als Boeddhist, Hindoe of Christen of als een bestudeerder van HPB, Eckhart of Lao-tzu onbelangrijk is.

Uit: *The Theosophist*, september 2002

Vertaling: A.M.I.

Terwijl de wetenschap de relationele structuur
van het eindeloos gedifferentieerde universum onthult,
verschafft de spiritualiteit ons een blik
op het mysterie van het Zijn,
de uiteindelijke grond van datzelfde universum,
de tijdloze diepte-dimensie van het kosmisch geheel.

Haridas Chaudhuri

Uit: Anna Lemkow, *Het heelheid principe*